

DIEPGANG

een kroniek van drie dorpen langs het Reitdiep

Een uitgave van de Historische Kring Ubbega

** Adorp * Sauwerd * Wetsinge*

de boerderij aan de dijk

de 380 kV hoogspanningslijn
dwars door Ubbega

over Jan Struik

Jaargang 9, nummer 24 extra, februari 2021

Redactioneel

Een Diepgang-extra! Omdat we door COVID-19 hoogstwaarschijnlijk in mei geen lezing zullen organiseren én omdat we best ruim in onze kopij zitten. Opnieuw wordt een stukje lokale geschiedenis ontrafeld: de boerderij bij de dijk! De aanleg van de nieuwe hoogspanningsleiding door TenneT (de 380kV-lijn) kan niemand zijn ontgaan. Misschien vreemd dat een historisch tijdschrift hieraan aandacht besteedt, maar de aanleg heeft grote consequenties voor ons mooie en kwetsbare Ubbega! De redactie neemt daarom de vrijheid om een extra nummer uit te brengen, uiteraard in overleg met het HKU-bestuur, want het moet wél gefinancierd (kunnen) worden. Hopelijk is de inhoud ook nog interessant....

De coverfoto is gemaakt door Mark Schuurman, november 2020

Nieuws Adorper kerkhof

In Diepgang nr. 24 heeft Mans Schepers uit de doeken gedaan welke plannen er nu concreet liggen m.b.t. het onderhoud van de graven. Maar daar omheen is er een wereld open gegaan:

Onze penningmeester heeft de Historische Kring aangemeld voor NL DOET, op 12 en 13 maart a.s.

Er hebben zich twee Adorper ondernemers gemeld om te helpen bij de aanpak van het kerkhof: Van Veen, Bouw en Onderhoud en Bouwbedrijf BSG Bouw. Deze twee bedrijven zijn bereid, tegen materiaalkosten en dus zonder arbeidskosten, de nodige werkzaamheden te doen aan graven en andere nodige zaken. In ieder geval zullen ze op 12 maart present zijn.

Er is uitgebreid contact geweest tussen Mans, de HKU, Vereniging Dorpsbelangen, de gemeente en nog enkele andere organisaties over "groot-onderhoud" van het kerkhof. Gevolg daarvan was dat er in augustus / september 2020 een rapport is uitgebracht door Stedelijk Groen BV in opdracht van en aan de gemeente over de staat van onderhoud van de (soms monumentale) bomen rond het kerkhof. Vervolgens is de "bomenploeg" van de gemeente met de aanbevelingen aan de slag gegaan. Gemeente Het Hogeland zal de vrijwilligersploeg in ieder geval voorzien van allerlei schoonmaakmiddelen, zoals emmers, vegers e.d.

Verder is er een bijdrage van de RABObank, in het kader van de actie Clubsupport, aan de HKU geweest; deze zal worden besteed aan het onderhoud van het kerkhof.

Wellicht is er een mogelijkheid deel te nemen aan het project "Kerken in het Groen" van Landschapsbeheer Groningen. Vereniging Dorpsbelangen heeft een aanvraag lopen.

Mans heeft zijn contacten op de Universiteit gebruikt om te kijken of er een verbinding kan worden gelegd tussen het onderhoud op en aan het Adorper kerkhof en een project "Levend Erfgoed". Dit project wil ondersteunend zijn aan

"levend erfgoed" door beheer en behoud van begraafplaatsen in Noord-Nederland te faciliteren.

Kortom, er is brede aandacht voor het kerkhof als geheel (als levend erfgoed dus) en voor de graven. Goed nieuws! En zin om mee te doen? Melden bij mans.schepers@rug.nl!

HKU 25 jaar jong!

Vijfentwintig jaar geleden werd de Historische kring Ubbega opgericht: op 30 januari 1996. Met een duidelijk doel:

De Historische Kring stelt zich tot doel de geschiedenis van de in 1990 opgeheven gemeente Adorp – het grondgebied van de dorpen Adorp, Sauwerd en Wetsinge – op een toegankelijke manier onder de aandacht te brengen. De Historische Kring wil fungeren als ontmoetingsplaats voor allen die zich bij de geschiedenis van Adorp, Sauwerd en Wetsinge en omgeving betrokken voelen.

Het ledental op de eerste ledenlijst telde al 59 namen en groeide gestaag, tot zo'n 85 leden in 2011. Twee goedbezochte lezingen per jaar en een aantal bijzondere busexcursies hielden de aandacht vast. Een archiefcommissie met een vaste groep vrijwilligers beet zich vast in de taaie maar interessante opdracht om historisch materiaal, vooral documenten en boeken, toegankelijk te maken voor geïnteresseerden. Een eigen website werd opgezet met een uitgebreid archief en een prima zoekfunctie. En een aantal boeken werden onder beheer van de HKU uitgegeven, incl. de verkoopklapper "Tussen Toen en Nu". Enkele leden vormden in 2012 een redactie voor een eigen periodiek: Diepgang. Het bleek een schot in de roos: zowel leden als buitenstaanders (via losse verkoop) konden het tijdschrift (3 x per jaar) waarderen. Bovendien vormt Diepgang in deze pandemietijd een fraai bindmiddel tussen de leden. Het ledental groeide tot ruim 150 in 2020!

Het bestuur beraadt zich op een passende vorm waarin we dit jubileum kunnen vieren. In een latere Diepgang daarover meer!

De boerderij bij de dijk

door Jan de Groot

Enkele jaren geleden schreef Gerta Boonstra in Diepgang nr. 10 (mei 2016) een boeiend verhaal over de “Gerichtsplaets” van Sauwerd. Deze was gesitueerd op de dijk langs de Hunze, die vóór het graven van het nieuwe Reitdiep bij Garnwerd in grote meanders (noord-)westelijk van Sauwerd naar het noorden liep. Ze schreef in dit verhaal ook over een boerderij die vlak bij de gerechtsplaats lag.

Op de kaart van Haubois

Deze boerderij wordt voor het eerst (voor zover ik weet) zichtbaar op een kaart die Haubois maakte in 1641, in opdracht van de eigenaar van de Onstaborg, die hier land had (zie afbeelding 1, op de volgende pagina). Op deze kaart is goed te zien dat de Hunzemeanders al zijn afgedamd. Het nieuwe kanaal (het Reitdiep, vroeger geheten het *Garnwerder Rak*) dat de meanders tot westelijk van Winsum kortsluit, is zichtbaar links onder in de kaart. Ook is te zien dat het Wetsingermaar al is doorgetrokken naar de plaats waar het Wetsingerzijk in 1636 werd gebouwd. Opmerkelijk is verder dat het Sauwerdermaar niet op deze kaart staat, maar dat kan te maken hebben met de opdracht aan de kaartenmaker. Boven in de kaart (die met oost boven is georiënteerd, i.p.v. zoals nu gebruikelijk noord boven) is Sauwerd afgebeeld; het borgterrein van de Onstaborg is goed herkenbaar. Het boerderijtje dat hier is afgebeeld (zie pijl op de kaart), heeft de naam meegekregen van de toenmalige gebruiker: Allert Jansen. De bewoners van de Onstaborg waren eigenaar van de bijbehorende grond (én ook die van de nabijgelegen gerechtsplaats), Allert Jansen pachtte de grond. Hij was dus een beklemde meier.

Het beklemrecht is een vorm van erfpacht, typisch voor de provincie Groningen. Een van de belangrijkste kenmerken is dat de huurder van de grond eigenaar was van de bebouwing die daarop stond, bijvoorbeeld een huis of een boerderij. Om de huurder te beschermen – die had immers flink geïnvesteerd in zijn onroerend goed – kon de grondeigenaar de huur niet zo maar opzeggen. Met zijn bezit ‘beklemde’ deze huurder feitelijk de grond. Hij werd daarom beklemde meier (meier = huurder) genoemd. De grondbezitter – de bloot eigenaar – ontving daarvoor jaarlijks een huursom van de meier.

Zie: www.levendergoedgroningen.nl

In 1740 wordt in een *Akte van Verkoop* nog gesproken van “een behuisinge en schuure”. In 1793 wordt gesproken van “een behuisinge bestaande in een binnenhuis, middelhuis en vriesche schuur” (Bron: Verzegelingen Adorp).

Plaatsaanduiding

Een adres is vooral een aanduiding van de locatie waar je een huis of gebouw kunt vinden. Het is geen unieke identificatie van een (kadastraal) perceel, pand of kaartpositie. Het is bedoeld om een plek makkelijk te kunnen lokaliseren en zo aan te duiden, dat de grootste mogelijke kans bestaat dat die plek wordt bereikt. Het huidige registratiesysteem (de Basisregistratie Adressen en Gebouwen) bestaat in zijn vroegste vorm pas sinds de Franse tijd, begin 19^e eeuw. Als je daarvoor een bepaalde locatie wilde aanduiden, moest je je van andere trucs bedienen. Zo vermeldt het doopboek van de kerkelijke gemeente Wetsinge en Sauwerd in het jaar 1732 dat *Den 30 Majus is de Soon van Jan Clasen bij de Dijk en Ettijn Alberts gedoopt : Claas*. De lijst met lidmaten van de kerk van Sauwerd in 1754 vermeldt de bewoners van de boerderij als: *Hindrik Geerts bij de dijk en zijn vrouw Roelfijn Klaasen*. Later staat de boerderij bekend als: *Sauwerd nr. 5* of *Sauwerd S 5*. In de periode 1880-1890 kreeg de boerderij het “adres” *Sauwerd S 27*. Begin 20ste eeuw veranderde de adressering nog naar *S 53* (twintiger jaren) en *S 65* (dertiger jaren).

Het was niet eenvoudig om bij de boerderij bij de dijk te komen: alle verkeer moest via een kleilaan of kleibaan. Grotere wegen werden pas eind 18^e/begin 19^e eeuw verhard; voor veel boerderijen gold dat de toegangswegen pas ver in de 20ste eeuw werden verhard, vaak als gevolg van ruilverkavelingswerkzaamheden. Deze kleiweg begon bij het erf van wat nu de boerderij van familie Derksen is, aan het eind van de Singelweg en liep pal naar het westen; via een brug kon het Wetsingermaar worden overgestoken. Minder dan honderd meter verder westwaarts lag de boerderij – aan de dijk. Het is, volgens Arie Mulder, goed mogelijk dat de kleilaan doorliep naar de boerderij bij de Wetsingerzijk (nu de Margriethoeve). De kleiweg is nog gedeeltelijk aanwezig (afbeelding 2); volgens Simon Kuipers (geboren op boerderij Kuipers, nu: Derksen) is deze nooit verhard. De brug is er ook nog. Op www.topotijdreis wordt deze brug “Torringa’s Til” genoemd. En wie is dan wel deze Torringa – wie kan ons hierover informeren?

Enkele bewoners

Samuel Emmius (kleinzoon van Ubbo Emmius) verkrijgt in 1683 door ruiling het boerderijtje: hij verruult een in zijn bezit zijnd pand in Sauwerd (waarschijnlijk in de Oude Kerkstraat) voor deze “behuisde heemstede” en krijgt nog 650 Carolie guldens toe. Emmius moet per jaar 3 daler pacht betalen aan Philip Sigismund van der Wenge – deze heeft de grond kennelijk geërfd van zijn vader Boiocko, bewoner van de Onstaborg. Pas in 1715 wordt de boerderij door de toenmalige eigenaar (de erven Emmius) verkocht aan Raadsheer Jan Herman Keiser, die in 1712 de

Onstaborg had gekocht. Hoe het ook zij, de boerderij is in de eeuwen erna vele malen in andere handen overgegaan. Soms volgen de eigenaren elkaar snel op.

In een document van Notaris Bolhuis, d.d. 21-12-1811 is het volgende te lezen:

Pieter Wiltes Heidema cav. voor zijn ehevrouw Martje Jacobs Wiersum te Menkeweer verkopen aan Wijbrand Willems Hoeksema en Ida Jans el. won. te Sauwert, een boerenplaats nr. 5 met de vaste beklemming van 30 grasen land, doende jrl. tot vaste huur aan J.H. Keizer te Groningen 108 gld. staande en gelegen te Sauwert, 25 grasen hebbende ten noorden de oude dijk, ten oosten Geert Alting en ten westen Engbert Jacobs, de overige 5 grasen ten noorden aan de karspelweg, ten oosten Pieter Jacobs, ten zuiden dezelfde en ten westen Alle Michiels, voor 5412 gulden 10 stuiver.

Uit deze tekst wordt duidelijk dat Hoeksema de boerderij koopt voor dik 5000 gulden. Het bijbehorende land is eigendom van de erven van J.H. Keizer en Hoeksema moet dus jaarlijks een vaste huur à 108 gulden aan hem betalen. De eerste kadasterkaart waarop percelen en gebouwen staan afgebeeld, is die van 1832 (zie afbeelding 3).

Op deze kaart is ook precies na te gaan welke percelen in 1832 bij de boerderij hoorden. Het zijn er dertien, deels bouwland en deels weiland. Het grootste deel grofweg liggend in de strook tussen het Wetsingermaar, het Oude Diep en het Sauwerdermaar, in de omgeving van de boerderij dus. Twee percelen liggen aan de oostzijde van het Wetsingermaar. De overige twee liggen aan de zuidwestzijde van de Singelweg. Opmerkelijk is dat de percelen op de kaart van Haubois (1641!) die in 1832 bij "de boerderij bij de dijk" horen nog steeds dezelfde vorm hebben. Dit zijn de percelen B, C, D, V, T, S, R en Q op de

Afb. 2 Een luchtfoto uit 2006 van het gebied ten westen van Sauwert. Midden door de foto loopt het Sauwerdermaar, links liggen de Margriethoeve en de Wetsingerzijl. Van het boerderijtje aan de dijk is niets meer te zien, maar de kleiweg van de Singelweg naar de boerderij, via de brug, Torringa's Til dus, over het Wetsingermaar, staat er nog duidelijk op (zie pijlen). Bron: topotijdreis.nl

kaart van Haubois. Totale grootte: ongeveer 30 grasen oftewel ruim 14 hectare. Op het kaartje zijn de groene percelen weiland en de witte bouwland. De eigenaar van de boerderij in 1832 is nog steeds Wijbrand Willems Hoeksema.

De laatste episode van de boerderij vergt nog heel wat speurwerk. Gelukkig leveren Klaas Bijsterveld en Aaltje Miedema veel informatie over de boerderij én bewoners! De laatste eigenaar, Hero Roege (geboren 1883), koopt in 1918 de boerderij van Pauwel Datema en zijn vrouw Sietje Kruizinga, voor ruim 30.000 gulden. De eigenaar van de grond (dus de "blote eigenaar") is dan Freerk Veldman. Het verhaal gaat, volgens Simon Kuipers, dat Hero Roege een privé-waterweg (waarschijnlijk een brede sloot) heeft gegraven naar het Sauwerdermaar. Zo kon hij makkelijker, per boot i.p.v. via een soms onbegaanbare kleiweg, zijn producten vervoeren. Boer Barthold Kuipers (de vader van Simon) kocht omstreeks 1948 de oude dijk langs het Oude Diep. Toen hij in het kader van de werkverschaffing de dijk gedeeltelijk liet afgraven, heeft hij met de vrijgekomen grond sloten gedempt, waaronder waarschijnlijk ook de vaarweg van Hero Roege. Dit gebeurde vooral om kleinere percelen samen te kunnen voegen. Er loopt trouwens nog steeds een sloot vanaf de boerderijplaats naar het Wetsingermaar, even ten noorden

Afb. 3 Een schermafbeelding van de kadasterkaart van 1832. Deze kaart is, anders dan de kaart van Haubois, noord (boven) – zuid (onder) georiënteerd. Pal in het centrum van de kaart de boerderijplaats. Bron: hisgis.nl

In het Nieuwsblad van het Noorden d.d. 8-1-1927 staat een advertentie van Hero Roege, waarin hij bekend maakt dat hij de bouw van een nieuwe boerderij aanbesteed: op Singelweg 8 in Sauwerd (dus op “eigen” grond). Aannemelijk is dat hij in 1928 de nieuwe boerderij betreft. In 1934 biedt hij “het voorgebouw van een boerenbehuizing, ook wel met stalling, vlakbij het dorp Sauwerd” in het Nieuwsblad van het Noorden te huur aan. Volgens onze gegevens wordt de boerderij in 1939, pakweg driehonderd jaar nadat Haubois de boerderij voor het eerst op de kaart zette, dan toch (gedeeltelijk) gesloopt. In 1943 koopt Barthold Jan Kuipers het perceel B 375 waarop de ruïne en het erf liggen. Het is mogelijk dat hij toen ook de beklemming heeft afgekocht, maar volgens Simon Kuipers is dat pas in de zestiger jaren gebeurd. Hier valt ook nog wel het een en ander uit te zoeken.... Het enige wat dan nog herinnert aan de boerderij zijn de vermeldingen op de topografische kaarten (tot liefst 1962!)

Afb. 4 Net achter de Oude Dijk langs het Oude Diepje (de voormalige Hunzemeander) is het dak van de boerderij te zien. Fotograaf onbekend;

van de brug uitmondend in het maar. De laatste jaren van de boerderij zijn mogelijk als volgt verlopen; helemaal zeker weten we het niet - in de archieven van de oude gemeente Adorp zijn jammer genoeg geen sloopvergunningen of onbewoonbaarverklaringen van de boerderij te vinden. We weten uit bewonerslijsten dat Roege tot in de twintiger jaren op de boerderij heeft gewoond. In de bewonerslijst (van alle huizen in de gemeente Adorp) van 1920-1930 zijn er na Roege een hele rits bewoners van de boerderij: Ritske Poelman, Wieges Pit en Hendrikus Nieuwenhuis. Hoe “bewoonbaar” de boerderij dan nog is, is niet te zeggen, maar mogelijk zijn Roege’s opvolgers blij dat ze een dak boven hun hoofd hebben. Uit de bewonerslijst van 1930-1934 blijkt dat vanaf 1931 de laatste bewoner Harm Nanninga is. Deze vertrekt alweer in 1932 naar Zuidhorn.

en op de archeologische beleidskaart van gemeente Het Hogeland. Op de boerderijplaats zelf is niets meer te zien; er is wel een merkwaardig slotenpatroon net ten zuiden van de voormalige boerderijplaats. Helaas kon ik geen fotomateriaal van het boerderijtje vinden. Tot ik via de archiefmedewerker van de gemeente, de heer Kalma, de beschikking kreeg over een zwart-wit foto (afbeelding 4), waarop - helaas wat ver weg - een boerderijtje of schuur is te zien omringd door wat bomen.

Volgens de heer J. Datema (tot 1980 wonend op de boerderij Tilburg aan de Provincialeweg halverwege Winsum) is dit een foto van de boerderij bij de dijk. De foto is dus in ieder geval van vóór 1939, de sloopdatum. En zo verdween “de boerderij bij de dijk” uit beeld.

Afb. 5. Drone foto van de bouw-weg en de boerderijplaats (pijl). Linksboven de Margriethoeve en de Wetsingerzijl.

Tot....

Totdat TenneT in 2020 een nieuwe hoogspanningsleiding aanlegt tussen de Eemshaven en Viervervlaten. Het tracé van deze “380 kV-leiding” loopt parallel aan de huidige hoogspanningsleiding (aangelegd begin 70’er jaren) en zal ook Ubbeega doorsnijden. Zo zal de nieuwe leiding tussen Sauwerd en Klein-Wetsinge, even noordelijk van de huidige, lopen en daarna pal west richting Reitdiep, tussen de Margriethoeve en de Wetsingersluis.

Even ten noorden van de huidige hoogspanningsleiding is nu (begin 2021) een bouwweg aangelegd, om met zo min mogelijk schade aan de grond de enorme bouwactiviteiten te kunnen uitvoeren. Toen de bouwweg vanaf de Provincialeweg westwaarts vorderde, groeide bij mij de bezorgdheid over waar het tracé de hiervoor genoemde boerderijplaats zou kruisen. Als er een brug, even zuidelijk van Torringa’sTil, wordt geslagen over het Wetsingermaar, eind oktober 2020, lijkt het erop dat de bouwweg dwars over de boerderijplaats zal lopen. In deze periode maakte Mark Schuurman de volgende foto met zijn drone: afbeelding 5.

Hier is te zien dat de weg weliswaar het historische slotenpatroon doorsnijdt, maar gelukkig de boerderijplaats

(zie pijl) niet raakt. Na een vraag aan de heer Dijkstra, adviseur erfgoed en archeologie van Het Hogeland, bleek dat voorafgaand aan de vergunningverlening er onderzoek is gedaan langs het gehele tracé van de bouw-weg en de bouwplaatsen. Tijdens dit archeologisch vooronderzoek is er dus ook in de buurt van de “boerderij bij de dijk” geboord naar archeologische waarden. Bij navraag bij Antea, de organisatie die de boringen heeft uitgevoerd, bleek dat er niets was aangetroffen.

Bronnen:

- Peter Kalma, archiefmedewerker Gemeente het Hogeland
- Wessel Dijkstra, adviseur Erfgoed en Archeologie Gemeente het Hogeland

Met dank aan Jan Anne Veldman, Aaltje Miedema, Gerta Boonstra, Arie Mulder, Simon Kuipers en Klaas Bijsterveld.

Afb. 2. *Bouwweg van betonnen platen met hier extra stalen rijplaten, vanaf de Provincialeweg even ten noorden van Sauwerd richting het Reitdiep, t.b.v. de nieuwe mastlocaties. Vlak naast de bestaande vakwerkmast (dit is vertekend, in werkelijkheid naast de tweede mast op de foto) staat de stelling voor het boren van de stalen funderingspalen (achter boerderij Derksen). Foto Jan de Groot.*

punt.

Heien of boren

Voor de fundering van de meeste mastlocaties wordt er traditioneel geheid. Dat wil zeggen dat de betonnen funderingspalen d.m.v. een heistelling de grond in worden geslagen. Op plaatsen waar de nieuwe masten dicht bij bebouwing zijn geprojecteerd wordt niet geheid, maar geboord met stalen palen. Dat wordt gedaan om te voorkomen dat door trillingen vanwege het heien, schade ontstaat aan die gebouwen. Boren is o.m. het geval bij de beide mastlocaties tussen Sauwerd en Klein Wetsinge, de twee masten achter boerderij Derksen (Singelweg, Sauwerd) en de twee masten vlak ten oosten van de Provincialeweg, honderd meter voor de aansluiting van de Molenweg op de Provincialeweg.

Planning

Vanaf voorjaar 2020: start van de voorbereidende en bouwwerkzaamheden, t.w. aanleg bouwwegen en

bouwplaatsen, heien, maken betonfunderingen e.d.

Vanaf oktober 2020 tot 2022: plaatsen van de masten in fasen, beginnend bij zowel Vierverlaten als bij de Eemshaven.

Vanaf eind 2020: montage van de geleiders (de stroomdraden) aan de masten.

In 2023: ingebruikname van de nieuwe 380 kV-verbinding. Na de ingebruikname: afbreken van de overbodige 110 kV en 220 kV lijnen en verder opruimen bouwplaatsen en -wegen, resp. het in oorspronkelijke staat brengen van de ondergrond, herstel watergangen e.d.

Het voortraject

Voor deze nieuwe 380 kV-verbinding maakte het ingenieursbureau TenneT in opdracht van het ministerie van Economische Zaken (EZ) al in 2008 een plan. Vanaf het allereerste begin is er gekozen voor het bestaande tracé van de 220 kV hoogspanningslijn. De nieuwe 380 kV-lijn zou er in principe vlak naast komen en dus was er slechts sprake van een vervanging. Tot 2012 heeft dit plan in de ijskast gelegen, daarna kwam er wat schot in. Maar pas in 2015 is men definitief met de voorbereidingen begonnen.

Crisis- en Herstelwet

Het gehele voortraject met de vergunningaanvragen is gebeurd met gebruikmaking van de Crisis- en Herstelwet van vlak na de Tweede Wereldoorlog. In de jaren negentig is deze wet aangescherpt en opnieuw ingevoerd. Door

Afb. 3. *Impressie van de nieuwe 380 kV hoogspanningslijn, gezien vanuit Sauwerd met links de Valgeweg richting Klein Wetsinge. Rechts de sloot naast het paadje achter de Noorderweg, de Merenweg. Ten tijde van de foto stond er mais op het land naast de sloot, nu is het grasland. Opm. De elektriciteitskabels zullen voorlopig alleen tussen de beide buismasten worden opgehangen. De hier afgebeelde situatie is de eindfase. Foto informatiefolder TenneT (2015).*

toepassing van deze wet kunnen grote infrastructurele projecten zonder lange vergunnings- en inspraakprocedures betrekkelijk snel tot uitvoering komen. Dat was, zo vlak na de Tweede Wereldoorlog, ook wel nodig. Nederland lag grotendeels in puin en er moest snel aangepakt worden. In het geval van de nieuwe 380 kV hoogspanningslijn heeft het ministerie van EZ handig gebruik gemaakt van deze wet. De Provincie Groningen speelde hierin geen beslissingsrol, alleen een coördinerende. De gemeentebesturen konden slechts de vergunningen afgeven voor de bouw van het gedeelte van het traject in hun gemeente. Bij veel gemeenten ontbrak daardoor het overzicht en de impact van het hele project en was men aanvankelijk geneigd gewoon de vergunning te verlenen.

Geen inspraak van provincie en bewoners

Het besluitvormingsproces heeft zodoende plaatsgevonden zonder overleg met bewoners en belanghebbende organisaties in het gebied. Een aantal bewoners van Sauwerd, Wetsinge, Westerdijkshorn, Loppersum, Westeremden en Nieuwklap (bij Aduard) en zeventien maatschappelijke organisaties, allemaal onder de koepel van de Natuur- en Milieufederatie Groningen (NMFG), heeft zich jarenlang hiertegen verzet. Niet tegen de nieuwe 380 kV-lijn als zodanig, daarover was geen discussie, maar voornamelijk tegen de in hun ogen ondemocratische werkwijze van het ministerie van EZ en TenneT. En in het

bijzonder tegen het gekozen tracé, dwars door het open wierdenlandschap, door een van de belangrijkste weidevogelgebieden van Groningen. Dwars door het nationaal landschap Middag-Humsterland, vlak langs eeuwenoude gebouwen en kleine dorpjes als Sauwerd en Klein Wetsinge en door cultuurhistorisch erfgoed. Later in het voorbereidingsproces zijn door genoemde koepel veel alternatieven aangedragen, die helaas alle zijn afgewezen door TenneT en het ministerie van EZ.

Voorlichtingsbijeenkomsten

In verschillende stadia van het voortraject zijn er informatiebijeenkomsten georganiseerd door medewerkers van TenneT met gratis drinken en hapjes. Daar werd uiteengezet wat de bedoeling was en wat bewoners aan hinder konden verwachten. Bij de eerste informatieavond voor dit gebied, in 2015, in het Wetsinger kerkje, was er ook gelegenheid om aan te geven welke vormen van landschapscompensatie mogelijk waren d.m.v. het planten van bomenrijen. Een landschapsarchitect had hiervoor een aantal voorstelschetsen gemaakt waaruit de aanwezigen konden kiezen. Alsof je zo'n megastructuur kunt verdoezelen met bomen... Bij die gelegenheid liet deze architect zich, tijdens de nazit en onder het genot van een glas wijn, tegen een groepje mensen ontvallen: "Ik benijd jullie niet." Dat was voor een aantal van hen, die later de werkgroep "Sauwerd-Wetsinge 380 kV" zouden vormen, het alarmsignaal om in verzet te komen tegen de plannen.

Werkgroep Sauwerd-Wetsinge 380 kV

De werkgroep, die nadrukkelijk geen actiegroep wilde zijn, begon als eerste met een brief aan B en W en de Raad van de toenmalige gemeente Winsum met hun bezwaren tegen het voornemen van B en W om vergunning te verlenen voor de bouw van de 380 kV-lijn. In de periode voorafgaand aan de raadsvergadering hierover heeft de werkgroep bezoeken gebracht aan vrijwel alle fracties van de gemeenteraad van Winsum om informatie over de nieuwe hoogspanningslijn te verschaffen en om steun van de

politiek te vragen. Ook is er een informatieve raadsvergadering gehouden, waar mensen van het ministerie van EZ en TenneT informatie verstrekten over doel, nut en wijze van uitvoering van de nieuwe 380 kV-lijn. Ook de leden van de werkgroep en andere betrokkenen lieten van zich horen op deze ietwat chaotisch verlopen vergadering. Alle raadsleden, m.u.v. het raadslid van de VVD, stemden voor een motie om het gedeelte van de nieuwe 380 kV-lijn tussen Boterdiep en Aduarderdiep ondergronds te krijgen.

Diverse contacten

Daarna is er door de werkgroep, samen met de werkgroep Westerdijkshorn, en met name door Hiska Ubels uit Westerdijkshorn, intensief contact geweest met gedeputeerde Staghouwer van de Provincie. Om de Provincie op andere gedachten te brengen en om de gedeputeerde een actievere rol te laten spelen in het besluitvormingsproces. Ubels is een deskundige op het gebied van inspraak en burgerparticipatie. Later waren er ook contacten met de PvdA-Statenvructie en de Statenvructies van Gronings Belang en de Socialistische Partij.

Bezoek van commissie Ruimte

Deze contacten leidden tot een werkbezoek van de commissie Ruimte van de Provinciale Staten aan Westerdijkshorn en aan Sauwerd. Leden van de werkgroep hebben tijdens een lunch in het kerkje van Klein Wetsinge uitvoerig hun bezwaren uiteen gezet tegenover de statenleden, de wethouder van Winsum, Blok, en de gedeputeerde, Staghouwer. Later is de directeur-generaal van het ministerie van EZ, Smallenbroek (een zoon van de vroegere burgemeester van Bedum; hij kent deze omgeving goed) samen met de projectleider van EZ, op werkbezoek geweest in Westerdijkshorn en in Sauwerd-Wetsinge. Het heeft allemaal helaas niet geholpen.

Onderzoek meest ideale tracé

Later in het voorbereidingstraject is op initiatief van de koepel NMFG en op kosten van de Provincie een onderzoek gedaan door een extern ingenieursbureau, D-Cision, naar het meest ideale tracé. Mocht daaruit blijken dat het door EZ en TenneT voorgenomen tracé (het voorkeurstracé) er als het beste uit zou komen, dan zou men daar vrede mee kunnen hebben. Na onderzoek van acht alternatieven kwam alternatief 'N46 Verkabeld' als het meest gunstige tracé naar voren. Dit alternatief volgt vanaf de Eemshaven tot voorbij Loppersum het voorkeurstracé van EZ en TenneT (langs de oude 220 kV-lijn). Westelijk van Stedum volgt het daarna de Eemshavenweg tot even voor Noorderhoogbrug en vandaar ondergronds naar Viervelaten, deels onder het universiteitsterrein en de nieuwe woonwijk Gravenburg door.

Te duur

Het voordeel van dit alternatief was dat er al een ruimtelijke structuur was, de Eemshavenweg, waarmee de hoogspanningslijn voor een deel gecombineerd kon worden. Een alternatief dat tevens korter was en niet door

kwetsbare natuur- en cultuurgebieden liep. Het ministerie wees dit alternatief echter af omdat hiermee een groot deel van het voortraject opnieuw gedaan zou moeten worden, inclusief alle vergunningaanvragen met bijbehorende onderzoeken en berekeningen, kortom het was te tijdrovend en te duur. Bovendien was er in de visie van het ministerie al een ruimtelijke structuur, namelijk de oude 220 kV lijn. Een drogreden, immers de oude 220 kV lijn zou worden afgebroken. Ook TenneT heeft in een eerder stadium onderzoek gedaan naar alternatieven, maar die waren volgens TenneT niet realistisch of te duur.

Motie Van Veldhoven

Nog later is geprobeerd om via een lobby bij het ministerie van EZ om het tracé ondergronds te krijgen tussen

Afb. 4. Begin april 2017 werd actie gevoerd tegen de plannen van minister Kamp, op een stuk land naast de Valgeweg tussen Sauwerd en Klein Wetsinge, precies op het tracé van de nieuwe 380 kV-lijn. Voor het spandoek Hiska Ubels met schaar. Achter en naast het spandoek leden van de werkgroep Sauwerd-Wetsinge 380 kV. Rechtsachter: Jaap Wolters en Wilma Couprie. Linksachter en -naast: Ed Fisscher, Els Wessels en Bé Kuipers. Foto Ommelander Courant.

Boterdiep en Aduarderdiep. Helaas vond toenmalig minister Kamp van EZ geen aanleiding om 160 miljoen euro extra uit te trekken voor een ondergronds deeltraject in Groningen. In een Kamerdebat over energie in februari 2017 is onder meer dit alternatief ook aan de orde gekomen. Tot verrassing van velen diende toen nog Kamerlid Van Veldhoven (D'66), nu staatssecretaris van Infrastructuur, een motie in met een opmerkelijke keuze: óf de 380 kV-lijn komt over het gevraagde gedeelte ondergronds, óf er komt een ruimhartige compensatie. Deze motie werd aangenomen.

Definitief niet ondergronds

Minister Kamp aanvaarde deze motie met de woorden: "Dan kies ik voor ruimhartige compensatie." Nog steeds is niet bekend door wie of wat deze motie met daarin die keuze aan Van Veldhoven is ingegeven. Het resultaat van

het aannemen van deze motie was echter dat van ondergrondse aanleg geen sprake meer kon zijn. De gedeputeerde en de wethouders legden zich hierbij neer, waarschijnlijk eerder al onder druk van het ministerie van EZ en met de toegezegde ruimhartige compensatie van EZ van plm. 19 miljoen euro, waarbij nog een significant deel door de Provincie zelf moest worden opgebracht. Deze 'draai' leidde tot een breuk in de samenwerking tussen de koepel NMFG en genoemde bestuurders.

Afb. 5. De ter visie liggende stukken behorende bij de vergunningaanvraag bij de gemeente Winsum.
Foto Bé Kuipers.

Tervisielegging

De definitieve plannen voor een nieuwe 380 kV hoogspanningslijn lagen in de zomer van 2017 zes weken ter visie in de verschillende betrokken gemeentehuizen, ook in Winsum. In die termijn was er de mogelijkheid om een zogenaamde zienswijze op deze plannen in te dienen. De door te nemen stukken behelsden een hoeveelheid mappen van 4 rijen x 20 mappen, plm. 80 mappen. Totaal tussen de 48.000 en 50.000 bladzijden. Om in zes weken tijd door te nemen... Gelukkig kon e.e.a. verdeeld worden onder deskundigen van de koepel NMFG en waren de stukken ook op internet beschikbaar. Tijdens deze tervisielegging heeft de koepel NMFG een zienswijze ingediend bij het ministerie van EZ. Alle zienswijzen, ook die andere belanghebbenden (meest boeren), en de fractie van D'66 van de Gemeenteraad van Winsum, zijn door het ministerie van EZ verworpen of niet ontvankelijk verklaard.

Raad van State

Het overgrote deel van de zeventien gebieds- en bewonersorganisaties ging daarna tegen dit besluit in beroep bij de Raad van State, gecoördineerd door de koepel NMFG. De vereniging Dorpsbelangen Sauwerd-Wetsinge heeft zich hier ook bij aangesloten. De proces-

kosten zijn door NMFG gedragen, die tevens een advocaat beschikbaar stelde.

De Raad van State heeft, na een procesvoering van bijna twee jaar, in juni 2019 alle bezwaren van alle zienswijzen ongegrond verklaard. Op één onderdeel na, het Compensatieplan, een plan om de nadelige effecten van de nieuwe 380 kV-lijn te verzachten voor de langs deze nieuwe lijn liggende dorpen en buurtschappen met leuke projecten. Dat plan was te vaag en moest aangepast worden. De Provincie heeft dit op zich genomen, samen met TenneT. Daartegen is na vaststelling van het Compensatieplan nog weer bezwaar aangetekend, maar ook dat werd afgewezen. Daarmee was in mei 2020 uiteindelijk de weg voor de bouw van deze hoogspanningslijn definitief vrij gekomen.

Diepploegen

Intussen was een nieuwe methode van ondergrondse aanleg bekend geworden, een z.g. sleufloze techniek d.m.v. diepploegen. Met diepploegen ritst een soort ploegmes, met daaraan gekoppeld de hoogspanningskabel, een smalle vore in de bodem, waar de kabel in komt te liggen. De grond erboven sluit zich daarna vanzelf. Onder obstakels als wegen en kanalen door wordt geboord met een zgn. horizontaal gestuurde boring. In 2017 kon de werkgroep Sauwerd-Wetsinge 380 kV aantonen, door middel van realistische kostengegevens van de bouwwereld zelf, dat diepploegen, ook voor 380 kV-kabels, ongeveer even duur was als bovengrondse aanleg. En in 2020 bleken de kosten voor ondergrondse aanleg zelfs lager te zijn.

Herziening kostenberekeningen afgewezen

Zowel het ministerie van EZ als TenneT gebruikten voor de kostprijsberekeningen prijspeil 2015. Ook de stand van de techniek bleef steken bij 2015. Een door de werkgroepen in 2019 aangevraagde herberekening van de kosten, inclusief die van alternatieven, waaronder diepploegen, werd door het ministerie van EZ geweigerd op grond van de planning. De aannemers waren al bekend en stonden op het punt van beginnen. Er is nog wel geprobeerd om via de Tweede Kamer hier nog wat aan te doen, immers in feite zou de nieuwe bovengrondse 380 kV lijn anno 2020 te duur zijn. Helaas waren hiervoor te weinig Kamerleden te interesseren. Opmerkelijk: bij Amsterdam heeft TenneT onlangs wel ondergrondse 380 kV-kabels laten aanleggen d.m.v. diepploegen.

Conclusies:

Uit het voorgaande kunnen twee conclusies worden getrokken:

1. Dat het Ministerie van Economische Zaken er blijkbaar geen 160 miljoen voor over heeft om te voorkomen dat de aanleg van de 380 kV-hoogspanningslijn, door de bovengrondse uitvoering, schade aan landschap en cultuurhistorische objecten veroorzaakt. Alleen maar de 'ruimhartige compensatie', ook nog afgedwongen door een Kamermotie, plm. 19 miljoen!
2. Dat het voor burgers erg moeilijk, zo niet onmogelijk is,

om verweer te bieden bij grote projecten van de overheid. Iets soortgelijks gebeurde bij de plaatsing van windmolens in de Veenkoloniën, op de grens van Groningen en Drenthe (de Monden). Ook hiertegen is vruchteloos geprotesteerd door de actiegroep Tegenwind. En ook hier is geprocedeerd tot bij de Raad van State, eveneens zonder resultaat. De betrokken advocaat zei in een tv-uitzending hierover: "Procederen bij de Raad van State is voor de burger vrijwel zinloos. Je verliest in 95% van de gevallen!" (Programma De Hofbar, met presentator Rutger Castricum, najaar 2020).

Met dank aan Jaap Wolters voor het controleren op de feiten in dit artikel en de juiste volgorde van de gebeurtenissen.

In een volgend artikel beschrijven we de effecten op het landschap in ons gebied door de aanleg van deze 380 kV hoogspanningslijn en daarnaast hoe en waarom indertijd de oude 220 kV-lijn is gebouwd.

Bronnen:

- *Eigen archief werkgroep Sauwerd-Wetsinge 380 kV, met kopieën van officiële stukken, rapporten, verslagen en mailberichten.*
- *Diverse krantenartikelen: Volkskrant, Dagblad van het Noorden, Ommelander Courant en Contactblad voor Adorp, Sauwerd, Wetsinge en omstreken.*
- *Website TenneT voor technische informatie.*

We ontvingen deze oude foto!

Eind 2018 schonk Aaltje Miedema ons deze fraaie foto van school en kerk van Wetsinge. Interessant zijn de mensen die hier zo mooi – om half één volgens de torenklok - in beeld gebracht zijn. Achteraan zien we meester Kuipers met een 25 tal leerlingen, de gehele schoolpopulatie. Vooraan ons onbekende mensen, waarschijnlijk inwoners van Wetsinge. We willen graag weten: wie zijn deze mensen? Datum van deze foto zo te zien omstreeks 1910.

Reactie op het artikel: De bijbel van Sijske Duirts in Diepgang 24

door Gerta Boonstra

Naar aanleiding van het artikel De Bijbel van Sijske Duirts ontvingen we een interessante reactie van Johan Waterborg, bibliothecaris van de Groninger Archieven. Als nazaat van Sijske Duirts had hij met veel belangstelling kennis genomen van het bestaan van deze bijbel. In zijn reactie begon hij met de namen waaronder Sijske Duirts en haar eerste echtgenoot Jan Raangs na de Franse tijd ook bekend stonden (Sijske Duirts van Dijken en Jan Boor Raangs van Rijn). Daarover later misschien meer.

Jan Struik

Hier wil ik vooral aanhalen wat Johan Waterborg wist te achterhalen over Jan Struik, de tekenaar die de bijbel van Sijske Duirts zo fraai versierde met tekeningen en handgeschreven teksten en gedichten.

In het artikel in Diepgang 24 werd al beschreven dat er aan het eind van de 18e eeuw iemand met de naam Jan Struik in Adorp had gewoond. Volgens de kerkelijke archieven was hij daar in 1784 getrouwd met ene Hilje Harkes. Ten tijde van het huwelijk woonden zowel de bruidegom als de bruid in Adorp. En dat was ook nog het geval in 1791 toen Jan Struik aldaar overleed, zonder kinderen na te laten.

Johan Waterborg is er bijna zeker van dat deze Jan Struik in het toch al kleine Adorp wel haast de kunstenaar moet zijn geweest die de bijbel van Sijske Duirts verfraaide. Een amateurkunstenaar waarschijnlijk, want als hij meer werk had nagelaten, zou er eerder toch wel eens over hem geschreven zijn. Mogelijk is dat hij meer bijbels heeft verfraaid, maar die zijn dan niet bewaard gebleven of liggen niet ontdekt nog in familiearchieven of in kartonnen dozen op zolders.

Wie was Jan Struik?

Johan Waterborg vond in de kerkelijke archieven van Adorp nog een aantekening die hier van belang is. Op 3 oktober 1783 werd daar genoteerd dat Hinderkijn Jans, de vrouw van Mr. J. Struik, overleden was. Ze liet haar man na en twee dochters. Ervan uitgaande dat deze Mr. J. Struik "onze" Jan Struik is, kunnen we concluderen dat hij dus eerder getrouwd is geweest en dat het huwelijk in 1784 te Adorp gesloten, zijn tweede huwelijk was. Waar en wanneer zijn eerste huwelijk met Hinderkijn Jans heeft plaats gevonden is tot nu toe niet bekend. De kerkelijke archieven van Adorp zeggen er niets over. Dat brengt Johan Waterborg tot de conclusie dat Jan Struik oorspronkelijk waarschijnlijk niet uit Adorp kwam. De familienaam Struik komt ten noorden van de stad Groningen dan ook niet of nauwelijks voor. Maar wel in de

stad Groningen. Jan Struik zou daarom wel eens bij een van de stad-Groninger families van die naam kunnen horen. Ook is het mogelijk dat hij en zijn eerste vrouw van buiten de provincie Groningen zijn gekomen. Maar dat blijft speculeren zolang de huwelijksakte niet gevonden is. De aanduiding "Mr. J. Struik" in het kerkelijk archief van

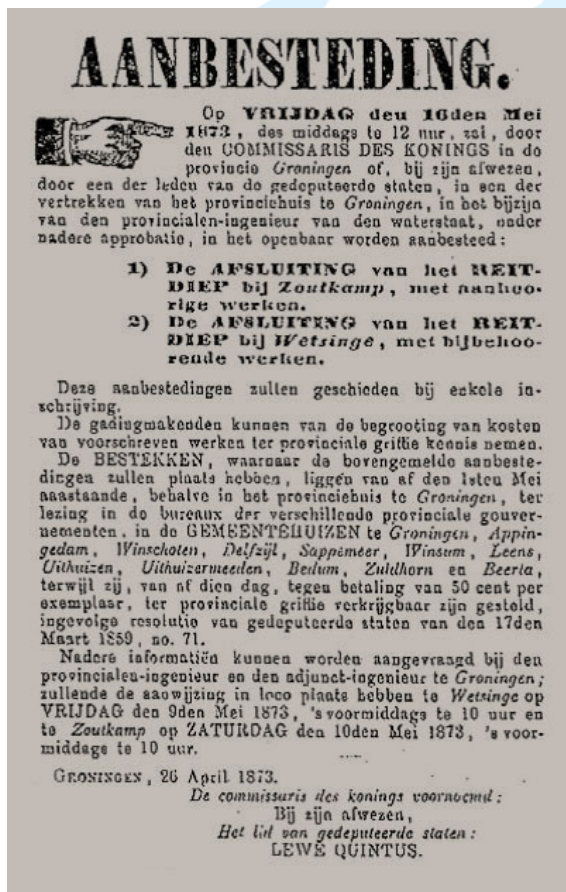
Tekening in de bijbel van Sijske Duirts met helemaal bovenaan de naam Jan Struik.

Adorp (zie hierboven) brengt ons nader tot de identificatie van de mogelijke illustrator van de bijbel van Sijske Duirts. Het woordje "Mr." kan allereerst duiden op een ambacht (Mr. bakker / Mr. kuiper / Mr. timmerman enz., d.w.z. de hoogste kwalificatie van het genoemde beroep), maar in een klein dorp als Adorp ligt dat niet zo voor de hand. In dit geval lijkt het meer in de richting te wijzen van "Meester Struik", d.w.z. de schoolmeester van Adorp. Dat zou ook de geoefende hand verklaren waarmee de handgeschreven teksten in de bijbel van Sijske Duirts zijn opgetekend.

Schoolmeesters in Adorp

In zijn boek Naar school in de Ommelanden, een boek over scholen, schoolmeesters en hun onderwijs in de Groninger Ommelanden van ca 1500-1795, noemt auteur Jaap Bottema niet de naam Struik, als schoolmeester te Adorp. Maar juist in diens sterfjaar 1791 wordt er in Adorp een nieuwe schoolmeester benoemd: Karel Willems Boorsma. Terwijl de daarvoor genoemde schoolmeester, Kornelis Derks Miedema, rond 1770 overleden is. Voor de periode 1770 – 1791 is er tot nu toe geen schoolmeester in Adorp bekend. Dat zou dus heel goed onze Mr. Jan Struik geweest kunnen zijn. Het blijft een theorie, maar het is heel goed mogelijk dat Jan Struik, de maker van de fraaie illustraties en de met vaardige hand geschreven teksten in de bijbel van Sijske Duirts, aan het eind van de 18e eeuw schoolmeester in Adorp is geweest.

Met dank aan Johan Waterborg.

Benoeming

Tot sluiswachter aan de schutsluis in het Reitdiep bij Wetsinge is benoemd de heer P.H.Rogaar, thans sluiswachter aan de groeve. *NvH* 22-10-1893.

Reactie op vraag Oud Nieuws in nr. 24

We kregen een uitgebreide reactie van Aaltje Miedema. De tekst is licht bewerkt door de redactie:

Mijn reactie op de advertentie van 20-1-1925.

In de belastingregister van 1806 zie je dat het huis nr 16 te Hekkom op pachtgrond staat, eigenaar van de pacht is Geert Geert Zijl en de gebruiker is Hindriks van Dijk. Bij het ingaan van het kadaster in 1832 is Jan Hindriks Dijk eigenaar van huis nr 16 waar dan 1.55.70 ha (weiland + huis) bij hoort. In 1925 zal via koop-overdrachten F. Veldman eigenaar geworden zijn van de bezittingen behorende bij huis nr 15 en kon hij het verhuren. F. Veldman biedt het aan voor 3 jaar huur, dus na 3 jaar probeert hij deze behuizing weer te verhuren. Mijn vermoeden is dat de twee in Diepgang genoemde

boerderijtjes in Hekkom huis nr. 16 te Hekkom betreffen.

Waar staat huis nr. 16 te Hekkom?

Huis/boerderij nr. 16 ligt direct na de bocht van de Hekkumerweg. Dus aan het eind van de Hekkumerweg (bij boerderij Dijkstra) linksaf richting Wierumerschouw. Het eerste boerderijtje aan de rechterkant is dan de bedoelde boerderij uit de advertentie. Huis nr. 15 is de boerderij van Dijkstra/Veldman.

Inspraak

Ontwerp uitwerkingsplan Sauwerd. De Groenlanden 2 ex. artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. In het in 1988 vastgestelde bestemmingsplan is voor een deel van het bestemmingsplangebied een globale bestemming "woondoeleinden" gegeven. Het bedoelde bestemmingsplangebied is gelegen ten oosten van de straat De Hooilanden en ten noorden van de straat Langs de Tocht te Sauwerd. Om nu woningbouw mogelijk te maken in het globale deel van genoemd bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de gemeente een uitwerkingsplan voor dat deel vaststelt. Dit uitwerkingsplan is thans in ontwerp gereed.

Alvorens dit ontwerp plan verder in procedure te brengen wil het College van burgemeester en wet-houders een ieder in de gelegenheid stellen over het voorontwerp nog op of aanmerkingen te plaatsen. Hiervoor heeft het College een inspraakavond gepland in het gemeentehuis te Sauwerd op 20 november 1989. Deze avond begint om 19.30 uur. Ten behoeve van de inspraakavond zal het voorontwerp met Ingang van 13 november 1989 voor een ieder ter gemeentesecretarie ter inzage liggen. Voor eventuele informatie kunt u zich tijdens kantooruren wenden tot mevr. F.H.J. Jansen, gemeentesecretarie Adorp, tel. 1641. Sauwerd. 7 november 1989.

Marenland

Van Adorp over Ezinge naar Winsum en Bedum is nu voor de tweede, achtereenvolgende zomer een kunstroute uitgezet. Omdat lang niet overal de kunstenaars zelf aanwezig zijn om hun werk toe te lichten aan mensen die vaak voor het eerst met eigentijdse kunst in aanraking komen, reageren nogal wat bezoekers teleurgesteld of zelfs agressief. De initiatiefnemers zouden er daarom voor volgend jaar wijs aan doen de routebeschrijving aan te vullen met relevante, verklarende teksten en biografie. Een stukje klantenbinding is nooit weg. De kunstroute is bij de betrokken VVV-kantoren verkrijgbaar. Tot 30 september. (*NvH*, 18-8-1989).

Tips

De opgraving bij de Onstaborg

Het COVID-19 virus heeft ook de activiteiten omtrent de opgraving van Onstaborg in de wielen gereden. De plannen liggen voorlopig stil. Inmiddels is op onze website een fotoverslag verschenen van de opgraving. Veel informatie over de opgraving en de geschiedenis van de Onstaborg is te vinden op de site van Medusa:

www.medusa-online.com en Archeoweb: <http://www.archeoweb.nl/pages/nieuws/archeologische-verslagen.php#toc1>.

Geschiedenis van Groningen, 350 vragen met uitleg

Fré Schreiber vond tijdens een verhuizing een ordner met ruim 800 vragen aangaande Groningse geschiedenis, streektaal en cultuur. Ze zijn gebruikt in een programma van Radio Noord. Niet allemaal gemakkelijk, maar wel wetenswaardig. Speciaal voor de liefhebber van geschiedenis. Het boek, 116 pagina's groot, kost € 12,50 exclusief verzendkosten. Verschijningsdatum eind maart 2021. Prijs bij voorintekening: € 10,00. U kunt het na verschijnen ophalen bij de uitgever (Houwerzijl) of auteur (Middelstum). Voor € 13,60 krijgt u na voorintekening het boek toegestuurd.

380 kV in beeld

Mark Schuurman en andere fotografen, brengen de aanleg van de nieuwe hoogspanningsleiding in beeld. U vindt foto's en video's op onze website www.ubbega.nl, onder de knop "Nieuws". De aanleg van de huidige 220 kV-hoogspanningsleiding in het begin van de 70'er jaren staat de meesten van ons niet (meer) op het netvlies. Dat moet en kan nu anders!

Ook via een website en een "atlas" van de aanleg kunt u zien via welk tracé de nieuwe lijn wordt aangelegd en waar de pilonen komen. Zie daarvoor: <https://tennet.projectatlas.app/eemshaven-vierverlaten-380kv/map/visualisatie/nu?map=53.296405,6.516269,14.66,0,0&t=0>

Op de website <https://www.tennet.eu/nl/ons-hoogspanningsnet/onshore-projecten-nederland/eemshaven-vierverlaten/> kunt u de aanleg stap voor stap volgen.

Colofon

DIEPGANG is een uitgave van de Historische Kring Ubbega en wordt drie keer per jaar gratis aan de leden van de Historische Kring toegezonden.

Redactie

Gerta Boonstra, Oosterstraat 12, 9771AS Sauwerd, gertaboonstra@planet.nl

Jan de Groot, De Groenlanden 16, 9771BV Sauwerd, groot593@gmail.com

Be Kuipers, Noorderweg 13, 9771BP Sauwerd, be.kuipers@gmail.com

Contactadressen Historische kring Ubbega

Ben Westerink, Zuiderstaat 5, 9774PL, b.h.c.westerink@rug.nl (voorzitter)

Gerta Boonstra, Oosterstraat 12, 9771AS Sauwerd, gertaboonstra@planet.nl (secretaris).

Ben Kwerreveld, Zuiderstraat 1, 9774PL Adorp, kwerrod@gmail.com (penningmeester / ledenadministratie)

website: www.ubbega.nl

De contributie bedraagt 15 euro per jaar en kan alleen door automatische inschrijving worden voldaan.

De prijs van DIEPGANG bij losse verkoop is 2.50 euro per stuk (12 pagina's).

DIEPGANG wordt geprint bij de Opmaakfabriek te Groningen.

ISSN: 2468-841X

Overname uit deze uitgave is toegestaan met bronvermelding.